



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
308-го дисциплінарного батальйону
Військової служби правопорядку
Збройних Сил України
21.11.2024

м. Луцьк, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 21.11.2024 здійснено відвідування військової частини А4825, (далі – Дисциплінарний батальйон, Дисбат) групою НПМ у складі:

Спас Юлія Олександрівна, представник Уповноваженого у Волинській області – керівник групи НПМ;

Литвинчук Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Соляр Анастасія Олександрівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Пащук Тарас Валерійович, представник громадської організації.

Командир Дисциплінарного батальйону, підполковник Вовкунович Андрій Олексійович.

Відвідування відбувалося вперше.

Приміщення побудовано в 1966 році, як виховна колонія стосовно засуджених неповнолітніх, які позбавлення волі на певний строк. У 2020 році відбувся процес закриття державної установи «Ковельська виховна колонія». Дисбат почав функціонувати 31 серпня 2023 року.

Планове наповнення становить 510 осіб. Фактичне наповнення на момент відвідування 489 засуджених військовослужбовців, зокрема: 480 засуджених військовослужбовців із числа осіб рядового складу, 7 – засуджених військовослужбовців із числа осіб офіцерського складу, 2 особи готуються до звільнення.

На території знаходиться: контрольно-пропускний пункт; адміністративна будівля; кімнати для довгострокових побачень; клуб; бібліотека; 4 казарми; 2 карантинних відділення; медична частина; їдальня; спортивний майданчик (Фото 1,2).

У Дисциплінарному батальйоні відбувають покарання військовослужбовці, засуджені за кримінальні правопорушення, вчинені ними під час проходження військової служби. Термін відбування покарання у Дисциплінарному батальйоні становить від 6 до 24 місяців.

У кожній казармі, де розміщуються засуджені військовослужбовці, наявні інформаційні стенди про керівництво Дисбату, телефонні номери гарячих ліній Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та центру надання безоплатної вторинної правничої допомоги тощо (Фото 3). У житлових приміщеннях розміщені двоярусні ліжка наявні тумбочки та шафи для особистих речей (Фото 4,5).

Наявні у казармах душові та кімнати для прання і сушіння особистих речей, а також кімнати для зберігання змінного одягу, які є важливим аспектом для забезпечення комфорту та гігієни військовослужбовців.

Короткострокові побачення надаються один раз на місяць, тривалі побачення з близькими родичами надаються до трьох днів один раз на три місяці із правом спільного проживання із засудженим військовослужбовцем.

Засуджені військовослужбовці забезпечуються харчуванням згідно вимог Норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 426.

За результатами відвідування групою НПМ не виявлено фактів катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

Групою НПМ проведено опитування 145 засуджених військовослужбовців.

У адміністрації Дисциплінарного батальйону склалася ситуація, коли майно та територія, яка використовується, досі не передані на її баланс. За рахунок Дисбату було проведено ремонт приміщень та благоустрій території, зазначене майно, досі залишається виставленим на продаж через Міністерство юстиції. Це перешкоджає ефективному розвитку та вдосконаленню військової частини. Адміністрація частини неодноразово звернулася до Міністерства юстиції з проханням передати майно на баланс, однак ситуація залишається невирішеною. Це створює суттєві труднощі для нормального функціонування військової частини, особливо враховуючи вже вкладені ресурси в модернізацію приміщень і території.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

1. У Дисциплінарному батальйоні відсутнє укриття для захисту засуджених військовослужбовців у особливий період, що є порушенням вимог частини 4 статті 32 Кодексу цивільного захисту України.

Через вищезазначені порушення, засуджені військовослужбовці Дисбату піддаються щоденному ризику для життя та здоров'я, залишаючись незахищеними у казармах та інших приміщеннях під час повітряної тривоги, обумовленої актами військової агресії РФ проти України.

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 28 Конституції України).

2. У ході відвідування представниками групи НПМ житлових приміщень Дисбату встановлено недостатній рівень штучного освітлення та надмірну

загратованість вікон (Фото 6), через що рівень природнього освітлення є недостатнім та не дозволяє читати у денний час.

Відповідно до пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, в приміщеннях, де живуть і працюють утримувані, вікна повинні мати достатні розміри, а штучне освітлення повинне бути достатнім для того, щоб утримувані могли читати при денному світлі.

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катувань чи нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (далі – Європейський комітет) зазначає, що заходи безпеки для певних категорій утримуваних осіб доцільно вживати, але вони не повинні позбавляти останніх доступу до свіжого повітря та природнього освітлення.

3. Прогулянкові дворики не обладнані достатнім укриттям від атмосферних опадів, що не відповідає пункту 48 Другої загальної доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню [CPT/Inf (92) 3].

Порушення права на підтримання контактів із зовнішнім світом (пункт 39 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та стаття 73 Кримінально-виконавчого кодексу України).

4. У порушення пункту 2 розділу VIII Порядку відбуквання покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 04.06.2021 № 155 (далі – Порядок), у засуджених військовослужбовців відсутня можливість користуватись глобальною мережею Інтернет, що позбавляє їх можливості спілкування з близькими родичами, які перебувають за кордоном, а також надсилання електронних звернень.

5. Відповідно до пункту 3 розділу VIII Порядку, засуджені військовослужбовці мають право на одержання посилок (передач) і бандеролей без обмеження їх кількості.

Проте, у зв'язку із недостатнім розміром приміщення для зберігання посилок діють обмеження щодо ваги посилки не більше 5 кілограм на день. Зі слів засуджених військовослужбовців це також створює додаткові фінансові витрати для їх близьких та родичів.

Інші порушення.

6. У порушення вимог пункту 1 розділу VI Порядку відеоспостереження в Дисбаті не у повному обсязі обладнано у житлових приміщеннях № 1,2,3,4.

У доповіді Європейського комітету Уряду України за наслідками проведеного візиту 4 - 13 серпня 2020 року до України [CPT/Inf (2020) 40] зазначено, що застосування відеозаписів за допомогою стаціонарних та портативних приладів є потенційною та важливою гарантією проти жорстокого поводження, а також корисним заходом безпеки.

Зазначене призводитиме до відсутності фіксації випадків фізичного впливу або інших зловживань з боку посадових осіб Дисциплінарного батальйону щодо утримуваних осіб.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Західному територіальному управлінню військової служби правопорядку Збройних Сил України:

1.1. Вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав засуджених військовослужбовців, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

1.2. Розглянути можливість додаткового фінансування з метою будівництва укриття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. 308-му Дисциплінарному батальйоні Військової служби правопорядку Збройних Сил України:

2.1. Забезпечити достатнім природнім та штучним освітленням житлові приміщення;

2.3. Обладнати прогулянкові дворики достатнім укриттям від атмосферних опадів;

2.4. Забезпечити вільним доступом засуджених військовослужбовців до мережі Інтернет;

2.5. Забезпечити реалізацію права засуджених військовослужбовців одержувати посилки (передачі);

2.6. Доукомплектувати у житлових приміщеннях № 1,2,3,4 відеоспостереження.

Додатки: фотоматеріали на 1 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ:
Представник Уповноваженого
у Волинській області**

Юлія СПАС

Фотоматеріали:**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6**